

Odpadové hospodářství Flander

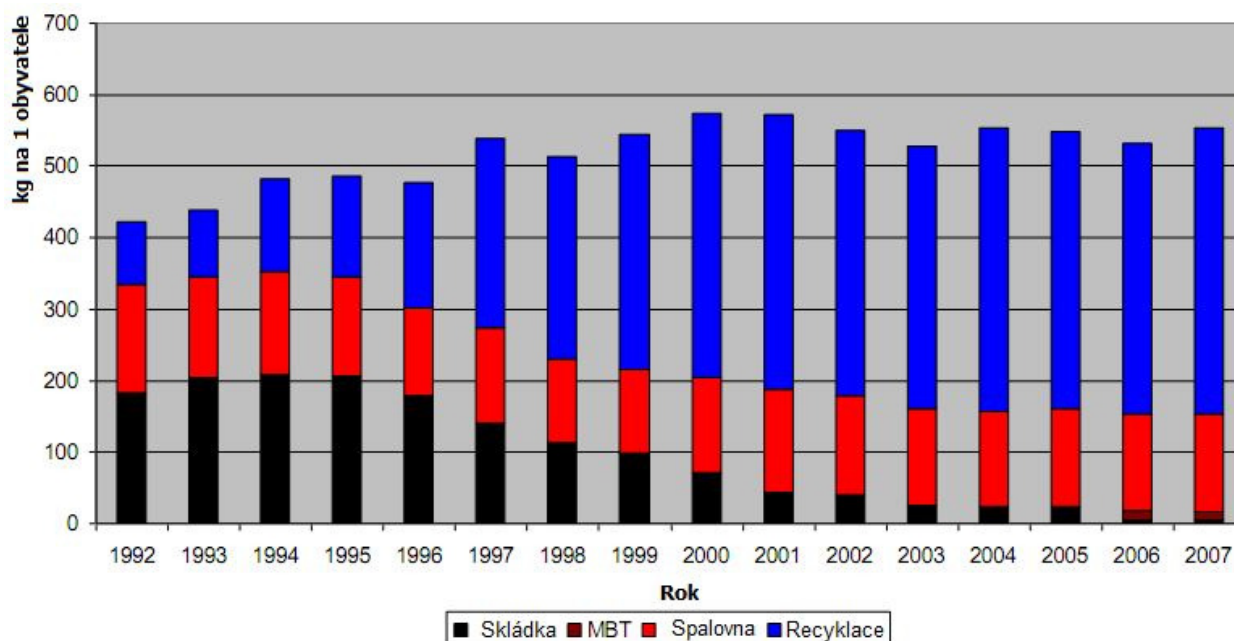
Flandry náleží mezi jeden ze tří regionů Belgie o rozloze 13599 km². Mají přibližně 6,25 miliónů obyvatel, kteří žijí ve 308 obcích a městech. Odpadům se zde věnuje 25 společností. Současná odpadová politika má svůj počátek v roce 1981, kdy byl přijat odpadový zákon. Významný vliv mělo také přijetí zákona o sanaci půdy v roce 1995. Ve Flandrech se o rozvoj odpadového hospodářství stará regionální agentura OVAM.

První odpadový plán byl přijat pro roky 1986 až 1990. Zavedl poplatky pro skládky a spalovny, současně však také podpořil sběr suchých komodit (papír, plast, sklo...). Druhý odpadový plán pro roky 1991 až 1996 podpořil navíc sběr bioodpadu a stanovil první požadavky na prevenci a zavádění plateb podle produkce (PAYT). Rozšířila se odpovědnost výrobců. V letech 1997 až 2002 byl realizován první plán pro dopady z domácností. Vstoupil zákaz ukládání některých druhů odpadu na skládky. Druhý plán pro roky 2003 až 2007 již stanovil konkrétní cíle – pro prevenci (13 % oproti roku 2000), pro recyklaci (70 %), pro max. množství směsného odpadu (150 kg/obyvatel/rok). Platí absolutní zákaz skládkování odpadu z domácností. V současnosti se realizuje třetí plán.

- 1) podporou prevence vzniku odpadů (2 % ročně) a odpovědné spotřeby
- 2) stabilizace celkového množství vyprodukovaných odpadů na úrovni 560 kg/obyvatel/rok (pomocí prevence, domácího kompostování, znovuvyužití věcí). Sleduje se například množství znovu užitých věcí v kg na 1 obyvatele za rok.
- 3) stanovením limitu pro max. množství směsných zbytkových odpadů (150 kg/obyvatel/rok pro celý region, 180 kg/obyvatel/rok pro jednotlivé oblasti v roce 2010).
- 4) Uplatňování nejlepších dostupných technik (BAT) u nakládání se zbytkovým odpadem.

Základem odpadové politiky Flander je hierarchie nakládání s odpady. Na prvním místě je prevence a znovuvyužití, na druhém místě je materiálová recyklace, až na třetím místě je nakládání se zbytkovým odpadem.

Produkci odpadu a způsob nakládání můžete vidět na grafu.

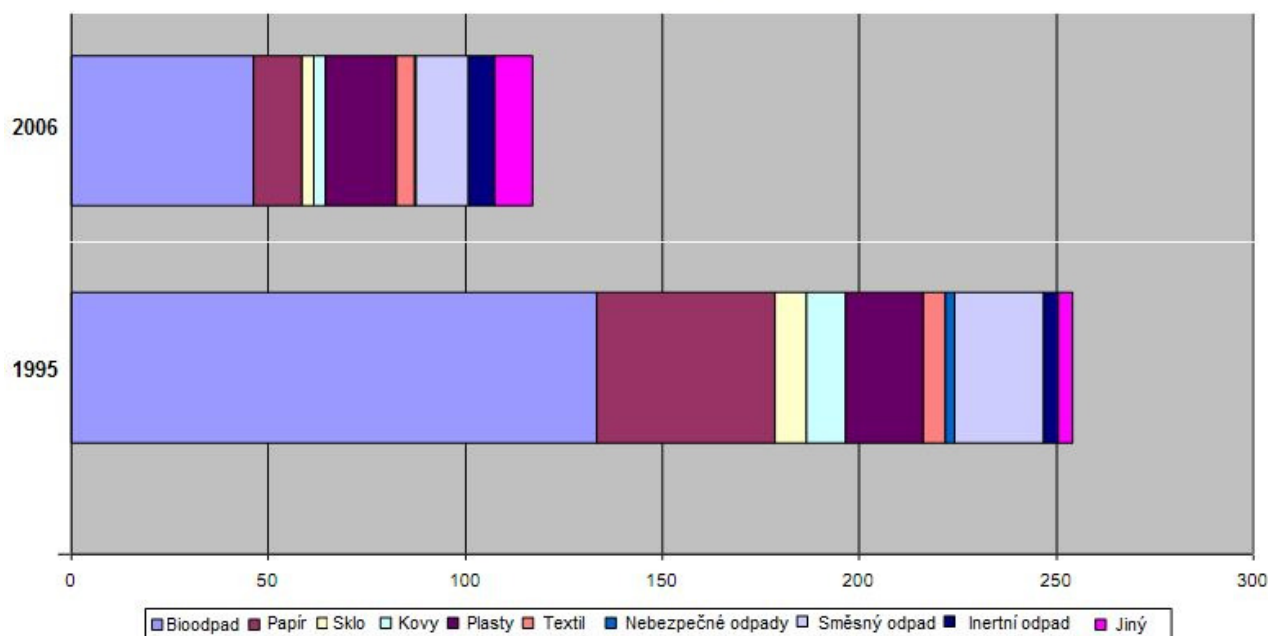
Na podporu prevence a znovuvyžití je ve Flandrech podporováno dotacemi 100 obchodů se starším nábytkem, elektronikou, hračkami, textilem apod. (v podstatě velké bazary). Do těchto bazarů lidé věci mohou odnášet, provádí se však i jejich svoz. Vytvořena byla také opravářská centra.

Hlavně ve venkovských oblastech se podporuje domácí kompostování. Praktickou pomoc zahrnuje dotace na kompostéry a školení lidí (5 mistrů kompostování na 10.000 obyvatel). Kompostéry najdete i ve městech a průmyslových oblastech.

Podporovány jsou i další aktivity jako jsou samolepky na poštovní schránky kvůli reklamě, použití látkových plen, použití opakovaně použitelného nádobí, použití opakovaně použitelných obalů atd. Součástí prevence je i podpora ekologického chování úřadů (Zelené úřadování) a ekodesignu (cena pro studenty designu). Dalším účinným nástrojem je zavádění povinnosti zpětného odběru (podobně jako v ČR, navíc pro některé druhy papíru).

Na dalším obrázku vidíte změnu složení směsného odpadu. Obrázek současně dokumentuje pokles jeho množství v letech 1995 až 2006.

Změna složení směsného odpadu ve Flandrech

Sběr a recyklace materiálů je podporován nastavením ekonomických podmínek na základě principu znečišťovatel platí, výchovou a osvětou, ale i prosazováním větší odpovědnosti výrobců a prodejců. Nejvyšší poplatek je placen za svoz směsného odpadu (0,75 až 2,5 EUR za 60 litrový pytel, 2,5 až 3,76 EUR za 120 litrový kontejner, případně se platí podle hmotnosti 0,15 až 0,2 EUR za 1 kg). Zpoplatněn je i svoz plastových lahví, hliníkových plechovek, nápojových kartonů, ale i odvoz bioodpadu či objemného odpadu. Zdarma je odvoz papíru, skla a textilu.

Bioodpad z domácností se sváží každých 14 dní, papír se sváží měsíčně, lze ho odevzdat i ve sběrném místě, sklo se sbírá bílé a barevné do kontejnerů na ulici, lze odevzdat i na sběrném místě (minimum je 1 kontejner pro 1000 obyvatel), plasty, kovové obaly a nápojové kartony se sváží jednou za 2 měsíce, lze je odevzdat i ve sběrném dvoře, textil se buď sváží několikrát do roka, případně ho lze odevzdat ve sběrném místě nebo jsou na ulici kontejnery (minimum je 1 kontejner pro 1000 obyvatel). Ve sběrném místě lze odevzdat i další druhy odpadů.

Nad způsobem sběru se vede diskuse. Zda používat kontejnery na ulici, sběrná místa, podzemní kontejnery. Ukazuje se, že výstavba podzemních kontejnerů sice je drahá, ale mohou šetřit peníze za svoz (zvláště v lokalitách, kde se odváží odpady dům od domu, protože do podzemního kontejneru se vejde cca. 120 pytlů).

Zjištěno bylo, že vznik černých skládek nesouvisí s výškou poplatku, ale že se tak chová 5 až 10 % populace. Stejně podmínky v regionu pak brání odpadové turistice.

Celkově se ve Flandrech vytřídí 70 až 75 % množství z celkového produkovaného komunálního odpadu, jak je možné vidět v tabulce níže.

Tabulka č.1: účinnost sběru jednotlivých druhů odpadů ve Flandrech

Frakce	Odpad z domácností	Objemný odpad	Odpad z domácností	Objemný odpad
	Výsledky (%) rok 2005	Výsledky (%) rok 2005	Cíl (%) rok 2010	Cíl (%) rok 2010
bioodpad z domácností	53		56	-
bioodpad z údržby zeleně	-	94	87	96
papír (bez obalů)	87		88	
papír (obaly)	85		85	-
sklo	94		95	95
kovy	79	p.m.	95	95
plasty	28		40	5
nápojové kartony	73		75	-
textil	53		55	-
inertní odpad		p.m.	90	98
elektroodpad		p.m.	-	90
dřevo		p.m.	-	75
pleny	-	-	p.m.	-
drobný nebezpečný odpad	83		85	-
celkem	70		75	

Celkové náklady 1 domácnosti (2,4 obyvatel) v roce 2010 byly 225 EUR. Z toho 36 EUR zaplatili domácnosti v ceně výrobků a jejich obalů (v rámci povinnosti zpětného odběru) a 189 EUR přímo. Přímé platby se skládají ze tří složek – 1/3 = pevná platba (55 až 60 EUR), 1/3 = generována podle příjmu domácnosti, 1/3=podle produkce odpadů.

Zdroje informací:

- 1) Internetové stránky regionální agentury OVAM – <http://www.ovam.be>
- 2) Prezentace Lore Mariën (OVAM) z 27.4.2009
- 3) Prezentace Maartena de Groof (OVAM) z 22.11.2011

Tento článek vznikl v rámci projektu Odpad nebo surovina, který byl podpořen Ministerstvem životního prostředí ČR. Článek nemusí vyjadřovat stanovisko MŽP.